

A felsőoktatás szerkezetének kérdései

Dr. Polinszky Károly nyilatkozata

A felsőoktatás fejlesztése egyik fő gondja a megfelelő szerkezet kialakítása. Bár a magyar felsőfokú oktatás szerkezete az elmúlt negyedszázadban, különösen az elmúlt évtizedben sokat változott, korántsem tekinthető ideálisnak. Dr. Polinszky Károly művelődési miniszterhelyettes ezzel kapcsolatban nyilatkozatot adott. Egyebek között megállapította:

A felsőfokú oktatás struktúrája mindenekelőtt azt jelenti, hogy megfelelő arányban képezzünk-e mérnököket, pedagógusokat, jogászokat és bölcsészeket, közgazdászokat és más szakembereket. A szakemberszükséglet megállapítása a tervezők feladata. Csaknem valamennyi fő szakmai ágazatban kialakult távlati, 15 éves tervünk.

A felsőfokú oktatás szerkezte az azonos profilú képzés különböző szintjeinek meglétét és arányait is jelenti. Az utóbbi évtizedben sikeresen alakítottuk ki a műszaki, az agrár- és a közgazdasági felsőoktatásban a szakemberképzés két szintjét — az üzemmérnöki, az üzemgazdász és az okleveles mérnöki, okleveles közgazdász szintet. Ez a tendencia nagyon sok országban megfigyelhető. A pedagógusképzésben pedig már korábban kialakult három fokozat, ha nem is ugyanazon elvek és megfontolások alapján, mint a gazdasági szakemberképzésben. Ezenkívül vannak viták, elgondolások a jogász szakemberek kétszintű képzéséről. Újabbban a háromfokozatú képzés gondolatával egyre többen foglalkoznak, hiszen a tudomány rohamos fejlődése,

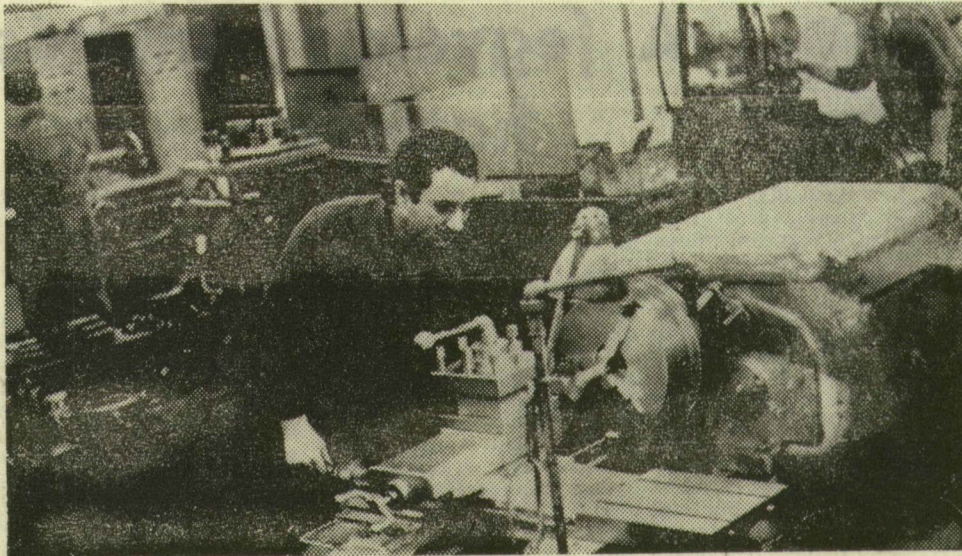
mennyiségi gyarapodása csakúgy, mint a képességek feltárása szükségessé teszik, hogy intézményesen is gondoskodjunk a tudományos pályára alkalmas fiatalok kiválasztásáról és továbbképzéséről. Ezt szolgálta a két éve bevezetett tudományos továbbképzési ösztöndíj is.

A felsőfokú oktatás szerkezte magában foglalja a már említett szervezeti, intézményi felépítést is. Hazánkban az intézményhálózatot egyrészt az határozza meg, hogy voltak évszázados intézményeink, másrészt igyekeztünk a vidéki ipari, mezőgazdasági bázisokhoz intézményeket telepíteni, a területi pedagógusszükségletet kielégíteni, hogy ezzel is hozzájáruljunk az oktatás demokratizálásához. Az intézményhálózat fejlesztése azonban túlzott volt, hiszen néhány éve 93 intézményünk volt. Bár a főiskolai átszervezés során 31 intézmény megszűnt, illetve nagyobb intézményhez kapcsolódott, a szervezeti felaprózottság még nem szűnt meg. Ma még mindig húsznál több olyan intézményünk van, amelyben a hallgatók létszáma egyenként nem éri el az 500-at. A mezőgazdaság területén kétségtelenül fontos, hogy az intézmények közel legyenek a termelési bázisokhoz, de mérlegelni kell: milyen hatékonyságot lehet biztosítani a képzésben.

A felsőoktatási pedagógiai kutatóközpont részvételével széles körű elemző munka indult felsőoktatásunk területi szerkezetének vizsgálatára. Látnunk kell, hogy egy-egy főiskola, egyetem az

adott terület gazdasági, kulturális, társadalmi, sőt politikai és ideológiai életének is szerves része, ezért nagyon sokoldalúan kell elemezni egy-egy főiskola létjogosultságát. A felsőfokú oktatás struktúrájának korszerűsítésében mindig alapvető, mostani fejlődésünkben pedig mindenekelőtt való az intézményeken belüli szerkezet tökéletesítése. Az oktatás minőségi színvonalának emelése megköveteli, hogy erre fordítsuk figyelmünk és energiánk nagy részét. Keressük a tananyagok egyszerű arányait egy-egy szakképzési cél meghatározásához. Régi gond, hogy a természettudományi képzés nem ad elég társadalmi ismereteket, a társadalomtudományi képzés pedig elhanyagolja a hallgatók megismerését a technikával. Gyenge a természettudományos oktatás a közgazdász-képzésben, ugyanakkor a közgazdasági oktatás nem kielégítő a műszaki képzésben. A felsőfokú oktatásban tehát optimális arányokat kell kialakítanunk az alapozó, a szakmai és a speciális képzés között, a továbbképzést az oktatás szerves részévé kell tennünk, és a készségek fejlesztésére kell energiánkat összpontosítanunk.

A felsőfokú oktatás rugalmas átállítása nemcsak azért fontos, mert így nagyobb lehet a mindenkor összhang a társadalom szükségletei és a képzés között, hanem azért is, mert elkerülhetjük az időnkénti nagy átszervezéseket, amelyek csak zavarják az oktatás folyamatosságát és a színvonal emelését. (MTI)

Talpra álltak

Fél évvel ezelőtt, az elke-seredett napokban találkoztam velük a füstös kovács-műhelyben. Olajos kezelá-ban, köpenyben várták, mint ver utolsókat a prés a szikrázó fémre. Befejezték a műszakot, de még nem in-dulhattak haza. A többiek, társaik előtt kellett válaszol-ni, igent vagy nemet monda-ni. Azt, hogy hajlandók-e át-vállalni a tönkrement szö-veket összes gondját, a milliós adósságot, a sok ez-res veszteséget...

MARADTAK

Ktsz-ben akkor összegezték a revizorok, hogy a régi veze-tőség „tevékenysége” 1 mil-lió 200 ezer forint adóhátra-lékozt, 1 millió 200 ezer for-int kölcsöntartozást, 900 ezer forintnyi bértülpést és 780 ezer forintos vesztesé-get okozott.

Ennyi pénz milliárdos nagyvállalatot talán meg sem rendít, le a piciny szövetke-zetet a csődbe sodorhatja. Azokban a napokban elke-se-redettek voltak. Azon mú-

lott, lesz-e elég elszántság bennük, lesz-e annyi erejük, hogy személyes felelősségük-vel próbálják megmenteni saját üzemüket, húsz év óta munkahelyüket...

Nagy János párttitkár, Za-ka János művezető, Molnár József présmunkás, meg né-hány segítőjük vállalko-zott. Szokatlan, kockázatos egyezsége léptek: „bármi történik velünk, megpróbá-lunk talpra állni”. Nem fo-gunk magyarázkodni, ha nem sikerül, s nem követel-jük az elismerést, ha rend-behozzuk a dolgokat.

Azóta öt hónap telt el. Ta-valy szeptemberben, beval-lom, még nem hittem, hogy a Szerszámkovács Ktsz-ből 1973 januárjában azt írha-tom: az üzem működik, a tagok együttmaradtak, a munkabért kifizetik a fi-ze-tésnapokon. De nemcsak ennyi történt...

„DOLGOZUNK!”

Nagy Jánossal ismét a kovács-műhelyben találkozunk. Egy gépet segít beállítani.

— Tudja, csendesen dolgo-zunk. Igaz, én lettem az el-nök, de legtöbbször ide jö-vők vissza. Segíteni. Hogy mit végeztünk fél év alatt? Legelőször számbavettük a vagyunkat, mink van egyáltalán. Könyvelés nem volt, legalábbis olyan nem, amiből kiderülhetett volna, mennyi vanak kell állni a raktárban, kint a bedolgo-zóknál, a partnereknél. A becsületükre volt bízva, mit adnak vissza. Azóta kint járt a felügyelő bizottság és leltározott. A kaput zárva tartjuk, a teherautó csak szállítólevéllel közlekedhet. Az anyaggal még csak így rendbe jöhettünk, hanem az emberekkel már nem ilyen egyszerű. Rengeteg elvállalt munkánk volt, viszont a mű-helyekben meg álltak a mun-kások, vagy szabadságra mentek. Októberben elké-szült a kapacitásfelmérés és az ügyrend — mert ilyen-se volt azelőtt... Miután tisztában lettünk azzal, mire vagyunk képesek, a saját ér-dekünkben megköveteltük, hogy ki mennyit végezzen egy nap. Most, január 15-én jutottunk el oda, hogy az első tapasztalatok alapján írásba foglaltuk a szígo-rúbb követelményeket.

Zakar János hűségesen ki-tartott Nagy János mellett. Ő így folytatja: — Az emberek joggal le-hettek bizonytalanok, hiszen ahhoz szoktak, hogy a veze-tőség kizárólag személyi ügyekkel foglalkozik. Con-dolták, csak a nevek változ-nak... Először nekik kellett megmutatni, hogy mi őszin-tén csak dolgozni akarunk, nem „bosszút állni”, nem el-

osztani a megmaradt koncot. Es ahogy teltek a hetek, a műhelyben már nem kellett senkit sem biztatni. Fölállí-tottuk a meo-t, mert már vi-gyázhattunk a minőségre is.

Am a szerszámkovácsban még további meglepetések vártak az új elnökre és tag-ságra egyaránt. Kiderült, hogy hónapokkal ezelőtt, a régi vezetőség kétszer adott el 5 ezer fogót, s olyan ex-portmunkát vállaltak, ami kétszer annyiba kerül, mint amennyit kapni lehet érte. De most már senki sem akart hátat fordítani, lelépni. A szövetkezetbe visszajöttek a régiak, akiknek valamiért el kellett menniük. Vissza-jött Ricó János kovács, Bar-na Imre lakatos és a többi-ek. A kovácsműhelyben elő-ször töltődött fel évek óta a létszám, minden gépnek akadt kezelője. A létszám összesen 33 fővel bővült.

Molnár Józseffel, aki az-előtt présmunkás volt, a ke-mencénél váltottam néhány szót. Arra invitált, nézzek körül, nézzem meg, mennyi-re nem kell hajtani senkit, mert mindenki nagyon igyek-szik.

— A múlt hónapokban fog-csikorgatva erőlködünk minden darabért, mert azt terveztük, hogy januárban visszafizetjük az első rész-leteket az adóhátralékba, a kölcsönbe. Sikerült, sőt le-dolgoztunk 280 ezer forintos veszteséget is!

MÁR KÖNNYEBB

Az ud-varon még ren-detlenség, látszik, nemrég válogatták, rakosgatták a vashalmokat. Az iroda folyosóját eltörta-szolják a frissen összeállított exportcsomagok. De úgy tű-nik, tavaszra már csak erre a külsőre marad tennivalója a kis üzem kollektívájának, belülről mintha tisztázódott volna a legfőbb dolgok. Józ-svai Sándor, aki 18 éve dol-gozik gépkalapáccsal, boldo-gan mondta: „Nyugodtan dolgozunk, mert először érez-zük úgy, hogy ez a szövetke-zet” elsősorban a mienk, s nem az elnöké, és a műsza-ki vezetője”. De ugyanígy tudnak az esztorgályosok, a szerszámkészítők, a csiszolók mindarról, amiről tudniok kell, amit a mérleg mutat, a számlák, az adminisztráció. Úgy érzik, valóban saját ügyüket intézik.

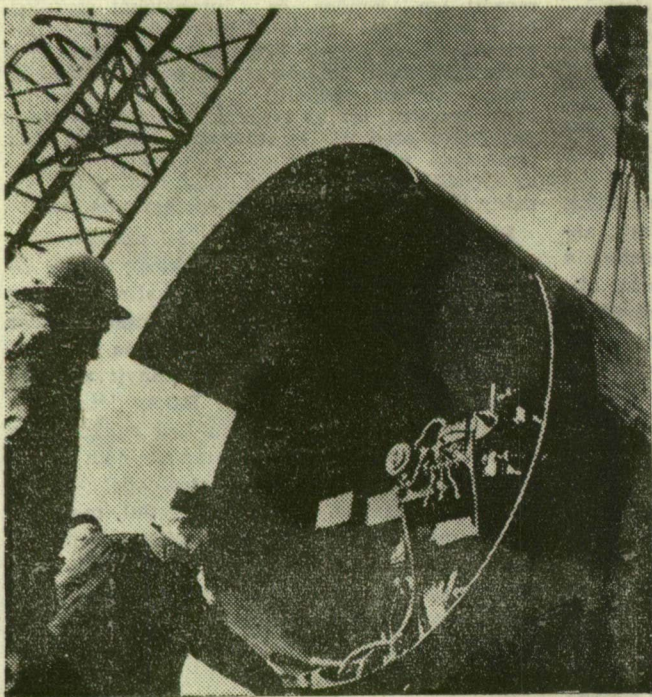
Öt hónap alatt nem lett fiaskóból fényes siker, mert nem is lehetett. Az is biztos, hogy a Szerszámkovács Ktsz közösségét egy ideig nyomja a nehéz örökség és az adó-ság — de nem sokáig. Mert ők nemcsak csendesen dol-goznak, vegetálnak, hanem talpra álltak. Innen már könnyebb megtenni az első lépést...

Matkó István

Aknában a fúrópajzs

Tegnap, hétfőn délelőtt indítóaknába emelték azt a szovjet gyártmányú fúrópajzsot, amely föld alatti útján ha-ladva elkészíti majd a fűcsatorna másfél kilométeres sza-kaszát, a rókusi temetőtől Tarjánig. A Bányászati Akna-mélyítő Vállalat szakemberei néhány óra alatt sinre tették a hatalmas gépet, s ehhez a munkához értékes segítséget nyújtott a szegedi olajtermelő üzem 40 tonna teherbírású, különleges autódaraja.

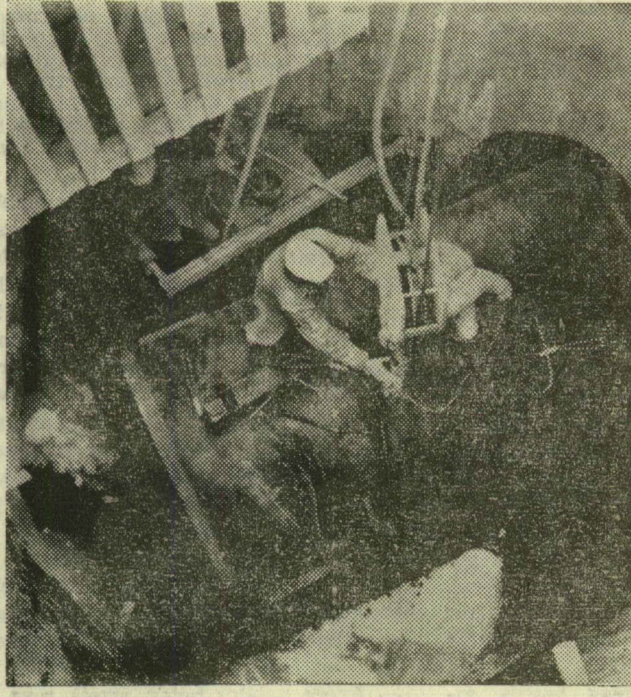
Somogyi Károlyné fényképezte

Levegőbe emelkedett a 16 tonnás szerkezet

Acélfűtőtelek kerülnek a horogra

A fúrópajzs az akna mélyén